

GEROLD HILTY
(1927-2014)

L'hispanista i catedràtic de filologia romànica de la Universitat de Zuric, Gerold Hilty, ha mort a Oberrieden (cantó de Zuric) als 87 anys. Era un romanista complet, coneixedor de tots els idiomes neollatins, i, per tant, comprenia i parlava igualment el català, llengua en la qual sempre va enraonar amb mi, quan a Zuric vivíem a la mateixa despesa. Recordo que tractava amb la seva bonhomia habitual molt sovint problemes de la passiva reflexa i jo sovint hi discutia.

Tanmateix, fou al castellà antic al que dedicà els majors dels seus esforços. El 1954 va publicar, per indicació del seu mestre Arnald Steiger, l'edició del *Libro conplido en los iudizios de las estrellas*, amb un dens estudi preliminar que el consagrà definitivament. Ací feia veure la vida en la Hispània del segle XIII tant des de l'angle cristià com des del musulmà.

A més d'Arnald Steiger, Gerold Hilty tingué a Suïssa prestigiosos professors, com Jakob Jud, Emil Steiger i Manu Leumann.

Durant la seva època d'estudiant a Espanya, Hilty va tenir com a guies Ramón Menéndez Pidal, Dámaso Alonso, Rafael Lapesa i Emilio García Gómez. Amb aquest darrer va completar els seus coneixements d'àrab, ja començats a Suïssa.

A part del *Libro conplido*, Hilty és autor d'estudis com ara *España y los españoles: la España de Alfonso X el Sabio: crisol de tradiciones occidentales y orientales* (1994), *El plurilingüismo en la corte de Alfonso X el Sabio* (2002); *Íva-l con la edat el corazón creçiendo: Estudios escogidos sobre problemas de lengua y literatura hispánicas* (2007).

Ultra això, Hilty va ser autor de diversos articles de la seva especialitat, entre els quals esmentarem els següents: «La base dialectal de las Glosas Emilianenses» (1995), «La fecha del Libro de Alexandre» (1997) i «¿Existió o no existió una lírica mozárabe?» (2000). També recordo que en la seva col·laboració al volum d'homenatge a Antoni M. Badia i Margarit va estudiar el judezmo Alfakim, nova prova de la seva flexibilitat intel·lectual. Darrerament havia enviat a la nostra revista *Estudis Romànics* un article que apareix pòstumament en aquest volum («El *Libro conplido* en Catalunya», p. 345-353).

Entre els anys 1980 i 1982 Hilty fou Rector de la Universitat de Zuric i va ser del 1963 fins el 1991 editor de la revista *Vox Romanica*. D'altra banda, fou doctor honoris causa de les Universitats de Basilea i de Saragossa, i membre de diverses organitzacions, com ara l'Asociación Internacional de Hispanistas (AIH), la Société Suisse d'Études Hispaniques (SSEH), l'Asociación Hispánica de Literatura Medieval (AHLM) i l'Asociación de Historia de la Lengua Española (AHLE). També va ser acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

El 1987, Hilty va rebre un volum d'homenatge: *Romania ingeniosa. Festschrift für Prof. Dr. Gerold Hilty zum 60. Geburtstag*.

Descansi en pau aquest bon amic i company.

Germà COLÓN DOMÈNECH
Universität Basel
Institut d'Estudis Catalans

JOSEP MIQUEL SOBRER, UNA VIDA TRANSATLÀNTICA
(1944-2015)

Nascut al Poblenou barceloní, Josep Miquel Sobrer es llicencià en Filologia Romànica a la Universitat de Barcelona (1966), on començà a fer classes a l'incipient Departament de Filologia Catalana com a ajudant del professor Antoni Comas. Foren els anys en què forjà una gran amistat

amb els seus companys d'estudis, també poetes i docents universitaris, Carles Miralles —igualment traspassat prematurament enguany— i Francesc Parcerisas. L'any 1968, però, se n'anà als Estats Units d'Amèrica, es doctorà a la Universitat d'Oregon (1972) i, d'aquesta manera, inicià la seva carrera acadèmica nord-americana. Després d'haver ensenyat a les universitats d'Eugene (Oregon), Puget Sound (Washington) i Ann Arbor (Michigan), succeí el professor Josep Roca-Pons a la Universitat d'Indiana, a Bloomington, on ha estat professor també fins a la seva jubilació i d'on era catedràtic emèrit. Més de mitja vida a l'altra banda de l'Atlàntic, però, mai no li va fer perdre les seves arrels catalanes; al contrari, sempre va ser un home-pont entre el seu país gran i el seu país petit, com ell deia. I, en aquest sentit, el seu currículum és ben eloqüent. A més de l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes, hi trobem un bon grapat de publicacions significatives, com ara les dedicades als autors medievals: *L'èpica de la realitat. L'escriptura de Ramon Muntaner i Bernat Desclot* (1978) —que havia estat la seva tesi doctoral— o *La doble soledat d'Ausiàs March* (1987), o als poetes del segle xx: com la seva edició de *Mots propis i altres proses* (1975), de Joan Salvat-Papasseit, o *La poesia dramàtica de Josep M. de Sagarra* (2011), la seva presentació del nostre país al públic nord-americà: *Catalonia. A self-portrait* (1992), o la seva obra de creació: els poemes d'*El llibre dels oracles* (1988), les reflexions de *Desfer les Amèriques. Contradiccionari* (2006) o les seves encara inèdites memòries: *La llum d'aquells dies. Del Poble nou al Pacífic (1944-1967)*, però afortunadament a punt de ser publicades en el moment d'escriure aquesta necrològica. I, al costat d'aquesta producció erudita i creativa, la no menys important tasca de traductor, de l'anglès al català, amb obres d'autors com John Donne, Ian Fleming, H. G. Wells, J. N. Hillgarth, Mervyn Peake o Sylvia Plath, a més de poemes d'Arnold, Chaucer, Keats, Shakespeare, Spencer, Tennyson i Wordsworth, entre altres, o del català a l'anglès, amb obres d'autors com Mercè Rodoreda, Antoni Tàpies, Quim Monzó, Pere Calders, J. V. Foix, Joan Salvat-Papasseit, Gabriel Ferrater, Montserrat Roig, Alfred Bosch, Carme Riera, Edgar Illas, a més de peces breus de Salvador Dalí, Eugeni d'Ors, Sebastià Gasch i altres. O les seves col·laboracions periòdiques als mitjans de comunicació de la seva ciutat de Bloomington, com el diari *The Herald Times* o l'emissora de ràdio WFHB, a més de les del seu blog trilingüe (català/anglès/espanyol): <pepsobrer.blogspot.com>.

I el seu pas decisiu per la presidència de la North American Catalan Society, quan amb el seu prestigi i la seva habilitat va saber superar la crisi a què havien abocat l'associació alguns egos excessius, o la direcció de la *Catalan Review*, que vam compartir (2001-2006) en moments encara molt difícils per a la continuïtat de la publicació.

Va ser en una de les seves anades i vingudes que ens vam conèixer, al començament de la dècada dels 80 a Sitges, on s'havia retirat el seu antecessor a la Universitat d'Indiana, el professor Roca-Pons. I fou concretament a l'Hotel Romàntic, que el seu germà, el pintor Gonçal Sobrer, havia creat en aquesta vila costanera i que havia convertit, alhora, en una mena de centre d'activitats culturals, on en Josep Miquel acostumava a donar-li un cop de mà durant les vacances d'estiu —singular establiment que, més tard, ell mateix historiaria: *Hotel Romàntic* (1994). D'aquesta època, del nostre estret contacte electrònic com a codirectors de la *Catalan Review* i de les nostres trobades en els col·loquis nord-americans i en els estius sitgetans, en conservo el record de la seva amistat sincera, de la fina ironia del seu esplèndid sentit de l'humor i del seu valerós tremp, del qual en donà una bona mostra amb els escrits amb què informava els amics del seu estat físic i espiritual durant el tractament de quimioteràpia, després del primer embat de la malaltia, i novament en saber pròxim el seu final —morí a Bloomington, Indiana, l'1 de gener de 2015— i redactar el seu propi obituari per al diari on col·laborava, obituari que el seu amic Francesc Parcerisas traduï al català i publicà a la revista digital *Núvol* (<<http://www.nuvol.com/noticies/josep-miquel-sobrer-in-memoriam/>>), d'on extrec uns fragments com a cloenda: «Però ara en Josep Miquel és mort. Segurament pensaria que tot plegat no té cap importància, i

que el món continuarà a empenyes i rodolons fins que faci un pet, cosa que, amb una mica d'optimisme, trigarà molt a produir-se. [...] Si qualsevol de les obres d'en Josep Miquel arribés a convertir-se en un producte acceptat de debò, se'n sentiria extremament feliç —excepte pel fet que és mort. De ben segur que en Josep Miquel afegiria un agraïment final als qui han llegit aquest obituari.»

August BOVER
Universitat de Barcelona

CARLES MIRALLES I SOLÀ
(1944-2015)

De quin de tots aquests personatges ha estat més la mort la de Carles Miralles i Solà? La mort d'un filòleg? La d'un traductor? La d'un poeta? La d'un docent? La d'un crític? La d'un assagista? No ens trobem privats en igual mesura de cadascuna de totes aquestes seves indiestriables i vàries facetes? *Quantae sunt lacrimae hominis...?*

Exercici ocios aleshores, mal sigui —o potser per això mateix— des d'una publicació acadèmica com són els *Estudis Romànics*—, el de pretendre glossar, a tall de sentida necrològica, trajectòria, realitzacions i mèrits de l'homenot. Valgui'n doncs, només, aquí, aquest esbós de semblança.

Nascut en una postguerra assolada. Empès —ja en una època més remuntada, però no menys sotmesa— a la tasca ímproba del relligament: amb una docència segrestada (la que la Universitat franquista havia foragitat de les aules just quan despuntava); amb una tradició es-troncada (la dels estudis clàssics i la dinàmica noucentista que n'havia propiciat a casa nostra l'arrelament); amb una llengua intervinguda (la d'una creació literària maldant per sostreure's a la secundarització).

És llavors la vocació hel·lenista de Miralles una que, com no podia ser altrament, se centra d'antuvi en la Grècia clàssica. Tot tenint cura de l'edició de les traduccions de Sòfocles i Eurípides fetes per Carles Riba (1977-1982). O tot traduint ell mateix, amb la col·laboració de Montserrat Jufresa i de Jaume Pòrtulas, passatges escollits de Plató (1988), des de la convicció programàtica que, aquest, no es tracta de “fer-lo fàcil”, ans més aviat importa saber “fer-lo intel·ligible” tot respectant “la distància que ens en separa”. (Es vol requisit més irrenunciable per a tot *mestiere di traduttore* com cal?). També tot prodigant-se en una compendiosa monografia sobre Homer (2005).

El seu grecisme ho és però, igualment, un de referible a l'Hèllade dels segles contemporanis. D'on la seva antologia de *Set poetes neogrecs* (1988), amb la col·laboració en aquest cas de Montserrat Camps.

En complementarietat amb aquesta seva dedicació al món clàssic —si no a tall de projecció d'aquest en la comprensió de l'avui literari més específicament nostrat—, és que Miralles així mateix es desdobra en lector de Riba, les *Elegies* principalment (1979), de Foix (1993), d'Espriu (2013), amb sengles aportacions destinades a veure's sobrepassades de llur primigeni valor instrumental per acabar adquirint-ne, més a la curta, més a la llarga, un de més pròpiament objectual, de significatiu ja només *per se*.

En l'àmbit de la convencionalment anomenada creació literària, i tot al llarg d'una producció aplegada sota el títol, d'intencionalitat oximorònica, *D'aspra dolcesa* (2002), Miralles desplega el que Joaquim Molas ha definit encertadament com «una barreja de reportatge líric i de dietari intel·lectual», feta a còpia «d'observació, de recerca i de confessió». Poesia exigent, i tanmateix amable, per a temps irremissiblement prosaics.